

2.5. Telpunten

De methode maakt gebruik van geluidsnabootsing. Daarom wordt gewerkt met vaste telpunten van waarop het geluid afgespeeld wordt. Afhankelijk van de weersomstandigheden en de omgeving draagt het geluid ongeveer 200 m ver. Kies de telpunten zodanig dat het hele telgebied gebiedsdekkend geteld kan worden (cirkel rondom de telpunten met een straal van 200 m). De telpunten liggen hierdoor maximaal 400 m uit elkaar.

Voorzie bij aanwezigheid van landschapselementen die de zichtbaarheid beperken of moeilijk doordringbaar zijn voor geluid (bijvoorbeeld landbouwloodsen en bossen) een bijkomend telpunt.

De telpunten liggen vast per telperiode.

2.6. Telduur per telpunt

Per telpunt wordt gedurende 1 minuut het geluid van een roepende haan afgespeeld. Speel de roep gedurende 15 seconden af in één richting en draai vervolgens 90°, zodat het geluid in alle vier de hoofdwindrichtingen verspreid wordt. Stop onmiddellijk met het afspelen wanneer een patrijs reageert op het geluid. Wacht na het afspelen van het geluid 1-2 minuten en kijk goed rond met de verrekijker. Zeker op het einde van het seizoen zullen de koppels minder terugroepen, maar reageren ze soms wel door hun kop omhoog te steken boven de dekking. Niet alle koppels reageren op het geluid, waardoor extra aandacht voor het afspeuren van het terrein met de verrekijker een must is.

Verplaats je na het rondkijken met de verrekijker gedurende 1-2 minuten naar het volgende telpunt. Na het afspelen van het geluid wordt het afgeraden om het geluid opnieuw af te spelen om eventuele verstoring te beperken.

2.7. Waarnemingen noteren

Waarnemingen omvatten zowel patrijzen die reageren op het geluid, alsook patrijzen die spontaan roepen en patrijzen die enkel op zicht waargenomen worden. Niet enkel patrijzen die reageren op het afspelen van het geluid worden dus genoteerd. De waarnemingen van één telling worden op eenzelfde kaart genoteerd.

Voor het noteren van de waarnemingen op kaart wordt gebruik gemaakt van codes op basis van de zichtwaarneming in combinatie met de roepactiviteit:

- KN = zichtwaarneming van een **K**oppel zonder roepactiviteit (**N**iet roepend)
- KR = zichtwaarneming van een **K**oppel met roepactiviteit (**R**oepend)
- SN = zichtwaarneming van een **S**olitaire patrijs zonder roepactiviteit (**N**iet roepend)
- SR = zichtwaarneming van een **S**olitaire patrijs met roepactiviteit (**R**oepend)
- GN = zichtwaarneming van een **G**roep patrijzen (> 2 patrijzen) zonder roepactiviteit (**N**iet roepend) met vermelding van het aantal patrijzen (vb. GN3 is een groep van 3 patrijzen zonder roepactiviteit)
- GR = zichtwaarneming van een **G**roep patrijzen (> 2 patrijzen) met roepactiviteit (**R**oepend) met vermelding van het aantal patrijzen (vb. GR3 is een groep van 3 patrijzen, waarvan minstens één patrijs riep)
- OR = geen zichtwaarneming (**O**nbekend), enkel waarneming van een roepactiviteit

(Roepend)

Duid op de kaart met een punt de locatie van de waarneming aan. Maak gebruik van landschapselementen als referentiepunten om deze locatie nauwkeurig aan te duiden op de kaart. Noteer de passende code erbij en omcirkel de locatie van de waarneming en de bijhorende code zodat duidelijk is welke code bij welk punt hoort.

Bij het waarnemen van een aantal patrijzen samen is het belangrijk om in te schatten of het een groep patrijzen betreft, dan wel een (of meerdere) koppel(s) aangevuld met een of meerdere niet-gekoppelde patrijzen. Het observeren van het gedrag en de situatie kan hierbij helpen. Zo kan een solitaire haan zich op enkele meters bevinden van een koppel, terwijl drie patrijzen ook samen kunnen foerageren dicht bij elkaar als groep.

Bij het noteren van de waarnemingen is het belangrijk om dubbeltellingen te vermijden. Bij vermoeden van dubbeltellingen mogen die niet genoteerd worden op de kaart. Noteer in dat geval enkel de eerste locatie van de waarneming.

2.8. Verplaatsingen tussen telpunten

Aangezien de telpunten het telgebied volledig afdekken, is het niet nodig om zich te voet te verplaatsen tussen telpunten om extra waarnemingen te bekomen.

Best worden telroutes bepaald die de telpunten met elkaar verbinden die door één teller gedurende één telronde (ongeveer 2u45) bezocht kunnen worden. Het is aan te raden om elke telronde te laten starten op het eindpunt van de vorige telronde. Op die manier worden de telpunten de ene keer vroeg in de telronde en de andere keer laat in de telronde geteld.

Omdat solitaire hanen aangetrokken kunnen worden door het geluid, wordt in het geval van een hevige reactie van een solitaire haan aangeraden geen geluid af te spelen bij het volgende telpunt, maar start onmiddellijk met het afspeuren van het terrein met de verrekijker gedurende 1-2 minuten. Dit wordt met een kruis over het telpunt weergegeven bij het rapporteren van de waarnemingen.

2.9. Telgebied

Het tellen kan individueel uitgevoerd worden. De teller kan zich eventueel laten vergezellen door een extra teller. Meer dan 2 tellers is niet toegestaan om de verstoring tot een minimum te beperken. Afhankelijk van de bereikbaarheid van de telpunten kan één teller per telronde (ongeveer 2u45) een gebied van ongeveer 125 tot 175 hectare inventariseren.

2.10. Benodigde materiaal

Benodigheden voor het uitvoeren van de tellingen:

- Een kaart op schaal 1:10.000 of 1:5.000 voor het noteren van de waarnemingen met aanduiding van het telgebied en de telpunten.
- Een pen of potlood voor het noteren van de waarnemingen.
- Een toestel om de roep van patrijs af te spelen. Als maatstaf voor de geluidssterkte kan een draagwijdte van 200 m in open landschap gekozen worden en de geluidssterkte van de

geluidsnabootsing kan hierop afgestemd worden. Hoewel toestellen beschikbaar zijn met een grotere geluidssterkte, wordt het gebruik ervan afgeraden omdat dit mogelijk een te sterk verstrend effect zou kunnen hebben.

- Het standaardgeluid dat beschikbaar is op de website www.natuurenbos.be/patrijs.
- Een verrekijker om het aantal individuen te kunnen tellen en om de omgeving af te speuren.

2.11. Gegevens van de telronde

Noteer de waarnemingen op de kaart zoals beschreven onder 2.7. Noteer op de achterkant de gegevens van de telronde:

- Naam van de teller en indien voorkomend de naam van de vergezellende teller
- Datum van de telronde
- Startuur en het einduur van de telronde
- Gegevens over de weersomstandigheden (in het geval dat de weersomstandigheden wijzigen gedurende de telronde, gelieve deze te noteren die het best aansluiten bij de algemene omstandigheden):
 - Wind: kalm (0 - 1 Bft) / zwak (2 - 3 Bft) / matig (4 - 5 Bft) / krachtig (> 5 Bft)
 - Neerslag: geen / motregen / regen
 - Temperatuur (in °C)
 - Opmerkingen (mist, sneeuw, ...)

2.12. Resultaat van de telling

Het resultaat van elke telronde is een kaart op schaal 1:10.000 of 1:5.000 met daarop:

- De aanduiding van het telgebied en de telpunten
- De waarnemingen genoteerd volgens bovenvermelde codes (zie 2.7)
- Op de achterkant de gegevens van de telronde (zie 2.11)

Per telgebied resulteren de 4 telronden dus in 4 afzonderlijke kaarten. Om de gegevens op een uniforme wijze te verwerken en de standaardisatie te waarborgen, bezorg je het kaartmateriaal voor 1 mei aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het agentschap zal bepalen hoe de verdere verwerking van de telgegevens zal verlopen.